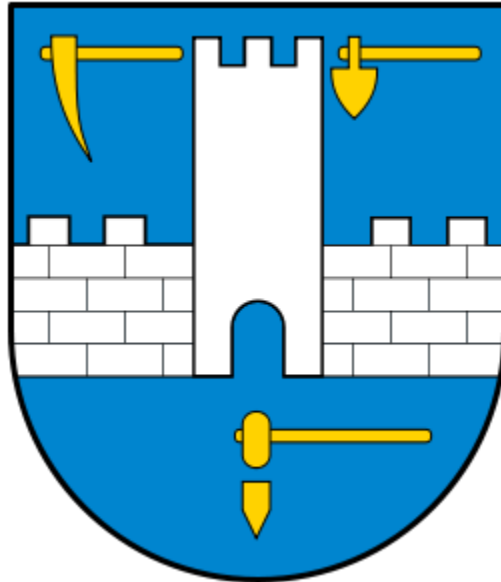

SELMECZBÁNYA

Magyarok száma: 35 fő (2011)

Területe 8.319 hektár; népessége 15.185 lélek.

1. Földrajzi fekvése. Hont vármegye területén fekszik, nagyjából fenyves erdővel borított hegyes, nem igen termékeny vidéken. Tengerfeletti magassága 593 m.

2. Története. Egykor külön-külön szab. kir. bányaváros volt és a hét bányaváros kötelékébe tartozott Selmezbányát eredetileg Schembnitznek, még előbb Vanniának, Bélabányát Fehérbányának nevezték. Selmezc az úgynevezett Óváros helyén állott alapítása óta. De ott a tatárjárás és utána egy nagy tűzvész az egész várost megsemmisítette. A lakosság ezután a völgyben fekvő mostani városba húzódott le és így épült fel a mostani Selmezbánya. Mindkét városnak alapja az egykor gazdag bányák voltak. A bányászat felvirágoztatása kedvéért kaptak azután, úgy miként a többi bányavárosok, az egyes királyoktól szabadalmakat. S. és Bélabánya is, miként a hét bányaváros kötelékéhez tartozó többi városok, mindig az egyes királynők kormányzása és joghatósága alá tartoztak. Idővel az úgynevezett külutcákat, úgymint Hodrusbányát, Steffultót, Bankát és Felső-és Alsó-Rónát szintén Selmezbányához csatolták, úgy, hogy ezekkel együtt S. lakosságszáma még a múlt század elején a 20.000-ret megközelítette. Nagy félelmet okoztak itt is a török és a kuruc veszedelmek. Ezen időben épült 1515-ben az Óvár és az úgynevezett Újvár és Leányvár. Amíg a bányászat dúsan ontotta arany és ezüst kincseit, addig e város nagyban fejlődött. A felső piacon levő és egészen nürnbergi módon épült házak, úgymint a Rubigallus, Ehrenreitter, Hilleprant, Rössel, Hellenbach stb. házak ezen időben épültek és gazdag tulajdonosaik, úgynevezett bányakör-polgárok(Wahl-vagy Waldbürger) az egyes királyoktól magyar nemességet is nyertek. Bélabánya a múlt század közepén szűnt meg külön szab. kir. bányaváros lenni és egyesülve Selmezbányával, azóta mindenben osztozik ennek sorsában. Nagyot lendített Selmezbányán a Mária Terézia által alapított és jelenleg is gyönyörű fejlődésnek és nagyszabású haladásnak örvendő bányász-és a későbbben alapított erdészakadémia, most bányászati és erdészeti főiskola.

A bányászat, mint létfenntartó üzem hanyatlásával S. hanyatlásnak indult ugyan, de a szűkvágányú vasút szélesvágányúvá leendő kiépítése és a már is létező gyárak fejlesztése és más iparvállalatok leendő létesítése alapos reményt nyújtanak e város újabb fellendüléséhez. S. épületei közül felemlítendő a pestis járvány megszűnésének emlékére épült Szentháromság-szobor és S. híres kálváriája, mely évenként kétszer: tavasz-és őszkor messziről vonzza ide a nagyszámú búcsúsokat.

II. Rákóczi Ferenc idejében békealkudozásokat tartottak Selmezbányán és ezen időben Vihnye-fürdőben maga II. Rákóczi Ferenc fejedelem is hosszabb ideig üdülést keresett.

3. Hatóságok és hivatalok. Kir. bányaaigazgatóság, m. kir. dohánygyári igazgatóság, kir. járásbíróság, kir. adóhivatal, kir. közjegyző, munkásbiztosító pénztár, kir. főpostahivatal, kir. erdőhivatal. Katonai ügyekben S. az esztergomi 26. hadkiegészítő, a nyitrai 14. honvédkiegészítő és a lévai 45. sz. népfelkelési járáshoz tartozik.

4. A lakosság foglalkozása túlnyomó részben még most is a bányászat, de kifejlett kis-és gyári iparral is bír. A régi híres pipagyártás hanyatlófélben van, a régen híres húrgyártás pedig teljesen megszűnt.

5. A város határa. A város terméketlennek mondható határában terem ugyan búza, rozs és zab, de leginkább a burgonyatermelés jár sikerrel. Gyümölcs is, különösen az alma, ribizke és egres szépen terem. A központi városon és Bélabányán, valamint az ú.n. külutcákon kívül, egyes bányatelepeken is laknak apró házakban a bányamunkások. A város mellett gyönyörű fenyveserdők és tavak fekszenek, amelyek egész Vihnye-fürdőig, mely fürdő a város tulajdona, húzódnak. Az erdők a város tulajdonát képezik.

Az ú.n. Osztrovszki hegységet, melyhez a város körüli hegyek tartoznak, a Szittnya hegye (1011 m.) dominálja; utána a legmagasabb hegycsúcs a Paradicsomhegy (942 m.).

A várost vízvezeték látja el ivó és használati vízzel.

6. Tervek a jövőre. A bányaművelés folytonos hanyatlásával szemben a gyár-és kisipar fejlesztése képezi a mérvadó körök főtörekvését és a második imminens törekvés, hogy a város a vasúti nagy hálózatba vonassék be.